

HAGTØL TAKAST VIÐ FYRIVARNI

Seinastu vikurnar hevur Sosialurin sett sjóneykuna á misjavna býti av lesandi og tøkum arbeiðsplássum. Hetta hevur víst, at útboðið fer langt yvir um eftirspurningin, men tey, sum varða av útbúgvingunum halda, at hagtølini skulu takast við fyrivarni

Mortan Østerø

Tá ið døpru hagtølini frá seinastu viku verða løgð fram fyri Holger Arnbjerg, leiðari á Altjóða Skrivstovu-ni, hevur hann fyrst hug at finnast at teimum, ið siga at einans 51 prosent av teimum lesandi uttanlands venda heimaftur. Hann vísir á, at hesi hagtølini einans taka til eftirtektar hvat fólk gera beint eftir loknan lesnað, heldur enn at hvørt tey koma aftur til Føroya eftir eitt ávíst áramál.

- Aðrar kanningar vísa, at eftir eitt ávíst áramál eru 60 prosent av føroyingum heimafturkomin, sum jú er eitt størri tal enn tey 51 prosentini, sum koma heim beint eftir loknan lesnað, sigur hann.

Hann viðgongur tó, at ein av orsøkunum, at føroyingarnir møguliga ikki venda heimaftur júst eftir loknan lesnað, nevniliga eru vantandi starvsmøguleikarnir í Føroyum.

- Tað kann hugsast, at tey, sum eru lesandi uttanlands ikki tíma heim at vera antin arbeiðsleys ella at fáast við arbeiði, sum er óviðkomandi fyri teirra útbúgving, sigur Holger Arnbjerg, men leggur afturat, at man kann kanska ikki loyva sær – sum óroyndur og nýútbúgvinn – at vænta, at man fær eitt toppstarv beinanvegin. Hinegin, so haldi eg, at tað er altíð stuttligari at vera arbeiðsleysur og vælútbúgvinn enn ikki. Tá verður man ein meira fleksibul arbeiðari.

- Hevði ALS bjóðað ein 'dimittendsats' líkur tí danska, har tað í eina avmarkaða tíð verður útgoldið áleið 75 prosent av hámarksveitingini (um 13.000 kr.) til nýútbúgvinn, so kundi tað lagt lunnar undir, at fleiri

venda aftur til Føroyar eftir loknan lesnað, sigur Holger.

Mugu ikki avmarka útbúgvingar

Tá ið eg spyrji Holger Arnbjerg, hvørt ein avmarking av talinum av útbúnum fólki ikki kundi forðað fyri hesum trupulleikanum yvirhøvur, metir hann, at ein útbúgving altíð hevur høgt kursvirði.

- At fólk kunnu – sum so – uttan fíggjarligar forðingar sleppa at útbúgva seg til tað, tey hava hug til, hevur eitt stórt samfelagsligt virði. ÚSUN skipanin í Føroyum, sum veitir upp til 80.000 krónur í óbindandi árligum stuðli til lestrargjald á hægri lærustovnum, man teljast millum heimsins bestu av sínum slag, sigur hann.

- Aðalendamálið við at seta í verk ÚSUN skipanina, var at gera tað gjørligt fyri føroyingar at nema sær fjølbroyttari útbúgvingar úr fleiri londum. At tað hevur verið til fyrimuns fyri Føroyar síggja vit aftur í, at londini, sum krevja lestrargjald (altso, uttan fyri Norðurlondini, red.) kundu bjóða fleiri listarligar út-búgvingar enn eitt nú Danmark. Eisini síggja vit, at tað nærum eru ógjørlig upptøkukrøv eitt nú læknaútbúgving í Danmark, sigur Holger Arnbjerg.

- Tað munar tó væl, at tey, ið ynskja at gerast læknar, kunnu leita sær út um norðurlond at útbúgva seg uttan at vera fyri fíggjarligum mismuni. Læknavísindi er eisini eitt av teimum heilt tryggu útbúgvingunum at nema sær – har er nærum eingin læknaútbúgvinn arbeiðs-leysur, sigur leiðarin á Altjóðaskrivstovu-ni, sum avgjørt ikki heldur, at Føroyar skulu seta mark

fyri, hvørjar útbúgvingar føroyingar kunnu nema sær.

Almenn kvalifisering

Gestur Hovgaard, lektari í samfelagsvísindum á Fróðskapasetrinum, er eisini sannførdur um, at útbúgving ikki bert skal hugsast inn í praktisk viðurskifti á arbeiðsmarknaðinum.

- Útbúgving er ikki bert ein praktisk kvalifisering – tað er ein almenn kvalifisering, sigur hann í telefonviðtali við meg úr Danmark, meðan vindurin darvar góðskuni á ljóðinum nakað.

Gestur Hovgaard var tá staddur í Danmark, og vindurin. sum leikaði

Topp 15

Námsfrøðiligar	246
Lærarar	206
Maskinmeistarar	181
Sjúkrarøktafrøðiligar	178
Maritimar	155
Tann- og læknavísindi	149
Samfl. leiðsla og fyrisit.	143
Fíggjarl. og búskaparl.	127
Marknaðarf. Íverk, sams. & business	119
Humanisma og sosialvísindi	103
Arkitekt og byggitøkniligar	100
Náttúruvísindaligar og støddfrøðil.	98
KT-frøðiligar	97
Løgfrøðiligar	96
Heilsuvísindi og terapeutiskar	94
Í alt	2.092
av 2.560 lesandi	

Kelda: STUDNI (2014) Tølini fyri lesandi í Føroyum eru gjørd við støði í mánaðarliga lestarstuðlinum - øll á hægri útbúgvingum, ið hava fingið stuðulin í skúlaárinum, eru tald við. Tølini fyri lesandi uttanlands eru gjørd við støði í ferðastuðlinum - øll á hægri útbúgvingum, ið hava fingið stuðulin í skúlaárinum, eru tald við.

á telefonina hjá honum, segði mær at hann var ávegis onkrastaðni. Tað helt honum tó ikki frá at greiða frá týðninginum av útbúgving og hví hetta ikki kundi roknast um til praktisk viðurskifti. Tað merktist beinanvegin, at hann er vanur og áhugaður at tosa um viðurskiftini millum arbeiðsmarknað og útbúgving. Tá ið eg spyrji hann, hví fólk skulu útbúgva seg, lönar hann mær aftur við einum retoriskum spurningi:

- Hvat er alternativíð?, spyr hann, og heldur áfram; fólk vilja sleppa at útbúgva seg. Ein útbúgving hevur virði í sjálvum sær, við tað, at hon er ein almenn kvalifiser-

ing. Tað skal skiljast sum, at útbúgvingar eru við til at gera eina meira dynamiska og diversifiseraða arbeiðsfjöld og sostatt tryggja eitt innovativt og fjølbroytt samfelag.

Eg vísi Gestu á, at tað eru ikki tær heilt nógvu starvslýsingarnar at finna, ið hava 'samfelagsfrøðiliga útbúgving' sum førleikakrav, og spyrji hvørt tað er tørvur á teimum 143, sum í lötuni lesa samfelagsfrøðilig fak.

- Vit kunnu ikki siga, at tað ikki er 'tørvur' á lesandi. Verða fólk við útbúgving sett í starv onkrastaðni, ja, so verður profitturin eisini størri. Tað er sostatt kanska meira politiski myndugleikin og arbeiðsmarknaðurin, sum ikki er nóg væl innrættaður at absorbera tey við hægri útbúgvingum, sigur hann.

Fleiri útbúgvingar til Føroya

Hann staðfestir tó, at tað er viðkomandi at seta spurnar-

tekin við, hvørt vit ikki áttu at bjóða fleiri masterútbúgvingar til tess at fáa tættari samband millum tað lisnu, kvalifiserandi vitanina og føroysk viður-skifti og arbeiðsmarknað.

- Tað hevði avgjørt verið ein fyrimunur, um útbúgvingarnar hjá teimum føroysku lesandi vóru forankraðar í føroyskum viðurskiftum. Juristar hava kanska ikki hava nóg holla vitan innan føroysk viður-skifti at koma beint av útlenskum skúlabeinki og heim til Føroyar at praktisera lögfrøði. Tiskil síggja vit eisini, at Fróðskaparsetrið er farið at bjóða út masterútbúgving innan júst lögfrøði, sigur Gestur Hovgaard.

Sambært Gestu Hovgaard, so er tað í einum samspæli millum ástøðiligan og praktiskan kunnleika, at góðir móguleikar fyri nýggjum móguleikum og innovatión liggja.

- Tað er hetta (samspælið

Leyslýst stórv

frá 22. oktober – 19. november 2014

Námsfrøðiligar*	10
Lærarar	1
Maskinmeistarar	3
Sjúkrarøktafrøðiligar	8
Maritimar	1
Tann- og læknavísindi	2
Samfl. leiðsla og fyrisit.	2
Fíggjarl. og búskaparl.	5
Marknaðarf. Íverk, sams. & business	3
Humanisma og sosialvísindi	1
Arkitekt og byggitøkniligar	2
Náttúruvísindaligar og støddfrøðil.	0
KT-frøðiligar	2
Løgfrøðiligar	0
Heilsuvísindi og terapeutiskar	4
Í alt	44

Stórv, sum hóska til fleiri útbúgvingar, eru tald við fleiri ferðir. Umframt tað, eru einans stórv í Føroyum, ið hava útbúgvingarligar førleikar sum setanarkrav, tald við.

Keldur: lsh.fo, hmr.fo, amr.fo, starv.fo, starvsportal.fo, in.fo, portal.fo